

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia
Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentarius In Jus
Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas
Gregorii IX. P. M.**

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus XV. De eo qui mittitur in possessionem caussâ rei servandæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62329)

centia iudicis à iudicio abire, *c. 4. ubi Glof. i. h. t.*
Dolo cessante nemo dicitur contumax, *d. l. 1. §. 1. p. annu*: cessante enim culpa cessat & poena.

Contumaciae autem sunt variae poenae: aliae ante litem contestatam, aliae post eam; aliae actoris, aliae rei. Reo contumace ante litem contestatam, iudex, cognita summariè contumaciae causa, mittit actorem in bona rei, *d. c. 4. qua de re Tir. seq.* ut adfectus tædio ablatae possessionis veniat responsurus. Quod sit rei potentia aut dolus actorem à possessione excludat, ne sua illi malitia pro sit elapso anno actor constituetur verus possessor, *c. penult. h. t.* Si tamen reus intra annum caveat stare iuri, extra poenam erit: & hoc de benignitate Canonica, quae in personis & negotiis Ecclesiasticis rigorem non ira servat, *c. 1. h. t.* Utitur & iudex sequeltratione rerum, & condemnat contumacem in expensis, *c. 2. h. t.* Suspendit etiam ab officio, *c. Veritatis 8. h. t.* aut excommunicat, *c. 3. sup. tit. 6. Vi lite non contest.*

Post litem contestatam reo contumacitee agente, sententia ferri poterit, si actor legitime intentionem suam probet, rei absentiam supplente divina praesentia, *l. Properandum 13. §. fin. autem C. De iud. §. d. c. 4. h. t.* Idque in ordium contumaciae, cum alias contra absentem indefensum sententia lata non teneat, *l. 1. c. De sent. & interloc. om. iud.* Contumax appellans non auditur, cum non nisi de se queri possit, *d. §. fin. autem vid. Glof. fin. in Clem. 1. h. t.* Si agatur via iquisitionis, ad testes & sententiam proceditur contra contumacem, & ad poenam, quatenus absenti infligi potest; cuiusmodi est depositio, ne per contumaciam contingat delictorum impunitas, *d. c. 8. h. t.*

Cum actore absente per contumaciam, quia gravior est, durius agitur. Admittitur enim reus etiam ante contestationem ad intentionis suae probationem per testes, aut alia documenta: per quae si de causa liqueat, absolvi poterit, *c. 3. h. t.* ita ut denuo agere volentem exceptione rei iudicatae repellat. Potest & reus damnari actore absente, si huius causae inveniantur melior, *d. l. 13. §. & si quidem C. De iudic. Alias ab infantia tantum absolvitur, salvo actori iure agendi ex alia instantia, solutis tamen prius expensis, c. 1. 104. in 6. d. §. & si qui-*

dem. Et hoc intra annum, intra quem non comparens actor videtur ab omni actione cadere. *Novel. de litigio fin. in fine.*

Quantum ad sententiam laram contra absentem & contumacem in beneficiis, ea non videtur transire in rem iudicatam, quoad superiorem, quo minus possit & partium iuribus inquirere, *c. 7. h. t.* Idque ex misericordia: soler enim in iis iuris rigor non ita attendi, si iustitia non periclitetur, *d. c. 1. h. t.*

TITULUS XV.

De eo qui mittitur in possessionem causam rei servandae.

SUMMARIUM.

1. Missio in bona ex primo decreto quid operetur.
2. Quid ex secundo decreto.
3. Effectus huiusmodi missionis.
4. Non habet locum in beneficiis.

Contumacia fugientis ac latitantis missionem in bona decerni facit. Ea duplex est. * Prior ex primo decreto, qua missus nec dominium, nec veram possessionem rei acquirit, sed tantum detentionem; *c. fin. §. in aliis sup. Vi lite non contest.* Quod non tantum verum est in actione personali, sed & reali; nam nec in hac ex primo decreto acquiritur possessio, saltem incommutabiliter, quod ea res intra annum comparenti, & cautionem praestanti, sit restituenda, *c. 1. §. 2. h. t.* Quod & dicendum, si sistere se, aut cautionem offerre impediatur, aut oblata non acceptetur, *d. c. 2. ne poena sit, ubi culpa non est.* Ita ut ne quidem ad expensas teneatur, quod iis causis non dederit, aut tertii injuria. Quas etiam evirabit, & in pristinum statum restituetur, qui probet se contumacem non fuisse, *c. 1. hoc tit.*

Posterior est ex secundo decreto, per quam actor fit verus possessor, servata reo legitima defensione super dominio, donec praescriptione aut aliâs excludatur, *Glof. d. §. in aliis.* Opus est hoc decreto in personalibus, non etiam in realibus: in his enim lapsus anni sufficit ad veram possessionem, *d. c. 1. h. t.* Ratio differe-

differentia est, quia in his actor intendit rem suam esse, & pro eo praesumit rei contumacia in illis vero tantum rem sibi deberi, unde opus alio decreto ad consequendam veram possessionem rei alienae.

Tempus secundi decreti interponendi ponunt in arbitrio iudicis, quod nullibi illud sit expressum. Non solet tamen iudex anni tempus praevénire.

3 Prodest haec missio non tantum missis, sed & non missis, qui debiti causam praetendunt, si degentes in eadem provincia intra biennium, absentes intra quadriennium compareant, de debito probent, expensas factas prorata persolvant, *l. fin. C. De bonis auctorit. jud. possid. & dixi hac de re ad tit. D. De reb. auct. jud. possid. nu. 9. Vid. latius Wesenb. D. De damno infecto.* Si rei potentia aut dolus incluserit actorem a possessione ex primo decreto, ne suus dolus illi profit, lapsa anno actor nihilominus constituetur verus possessor, *c. pen. h. t.*

4 Non in omnibus autem huic missioni locus est: non in beneficiis, ne ad ea derur ingressus vitiosus, contra *cap. 1. De R. I. in 6.* Unde in iis diligenter examinato negotio procedendum ad sententiam, *c. 1. h. t. in 6.* Aliud est si agatur de proprietate Ecclesiarum; tunc enim habebit locum missio, ut patet ex *c. 2. h. t. & tradit Gloss. in c. 1. V. vitiosus eod. in 6.*

TITULUS XVI.

Ut lite pendente innovetur.

SUMMARIUM.

1. *Lis pendere quando dicatur.*
2. *Lite pendente cur nihil innovandum, & eius rei exempla.*
3. *Alieni a rem quo modo revocandum.*
4. *Alienatio necessaria non revocatur.*

Quod dictum, ratione contumaciae decreti missionem in possessionem, non est extendendum, ut contra regulam juris aliquid innovetur lite pendente. * Lis pendere dicitur, simul atque citatio debite est facta, qua plene instrui potuit reus, *Clement. 2. h. t. Ut appareat,*

aliud esse, litem pendere, aliud litem esse contestatam.

Ideo autem lite pendente omnia in eodem statu sunt relinquenda, quo erant tempore litis inchoatae, secundum, *c. 1. hoc tit. no qua conqueratur, se injuste privatum suo iure in sui dispendium quid attentatum in reecontroverfa.* Quo modo possessio rei controversae manet penes reum, donec lis decidatur, etiam si ex causa adulterii agatur ad thorsparationem, *c. 2. h. t. Privilegium impetratum lite pendente, non facta eius mentione, vitibus caret, c. fin. h. t. Rescriptum, quo quid innovatur pendente lite, habetur subreptitum; quia non praesumitur Pont. cuiquam suum velle auferre, nisi hoc expresserit. Hoc & subrogationes in locum defuncti, aut alienius ex litigatoribus resignantis, non tenent, cum contineant odiosas litium prorogationes, *c. 1. & 2. eod. in 6.* Ad defensionem tantum litis illi, quorum interest, admittuntur, & hoc juxta statum, in quo litem inventur, *c. in fine. Vid. Rebuff. in Praxi benef. De subrogat.**

Attentatum si quid fuerit, sive alienando, sive alio modo, est revocandum. Imois, in quem alienatio facta, non ignarus causae, rem restituit, pretio amisso, quod non credit alienanti, qui & alterum tantum fisco insere tenetur, *l. fin. C. De litigiosis.* Ignorantia emptoris dat ei licentiam pretii repetendi; cui & tertia pretii pars, a venditore, aut alio alienatore, decipiente superadditur, reliquis duabus in fisco relatis, *d. l. fin. §. 1. Quod si res alienata restitui nequeat, & quivalens substituitur, c. 3. & 4. h. t.* Si vero huiusmodi res fuerit facta obnoxia religioni, non rescinditur: quidem alienatio in religionis favorem; quia tamen dedicans contumeliosus in Deum extitit, falsam religionis specie in alterius injuriam eum honorans, duplum alteri rependere jubetur, *l. fin. D. de litigiosis.*

Patuntur dicta exceptionem in alienatione necessaria, sub nomine dotis, donationis propter nuptias, transactionis, legati, fideicommissi, divisionis hereditatis, *l. fin. in fine C. de litig.* Ponit enim necessitas alienationem extravitum.